

LÆRERVEJLEDNING

Kære lærer

Børn i sorg føler sig ofte anderledes end deres jævnaldrende, og mange oplever, at kammeraterne ikke rigtig forstår dem. Men hvordan skulle klassekammeraterne også vide, hvad det betyder at miste en nærtstående, hvis de aldrig lærer om det? Formålet med Lær Om Sorg er, at børn i de danske skoler får viden om, hvad sorg er og samtidig bliver klogere på, hvordan de kan være gode venner for en klassekammerat i sorg.

Her i vejledningen kan du læse, hvordan du forbereder dig til hver dobbeltlektion af forløbet på læromsorg.dk. Herudover er der instruktioner til de enkelte aktiviteter samt forslag til udsagn og spørgsmål. Vi anbefaler, at du læser 'Før du går i gang', inden du starter forløbet, og at du inden hver dobbeltlektion læser vejledningen for de specifikke lektioner.

Børns sorg er et voksent ansvar, og en del af det ansvar rummer også at skabe de bedste muligheder for, at børn i sorg kan trives i deres sociale fællesskaber. Så tak, fordi du underviser dine elever om sorg.

God fornøjelse med *Lær Om Sorg*

Bedste hilsner
OmSorg, Kræftens Bekæmpelse

Indhold i lærervejledningen

Før du går i gang.....	2
LEKTION 1-2: Hvad er sorg?.....	3
LEKTION 3-4: Hvordan kan sorg se ud?	5
LEKTION 5-6: Hvordan kan man være en god ven for en klassekammerat i sorg?.....	6
EKSTRAØVELSER	7
FÆLLES MÅL.....	8

Før du går i gang

- *Fire råd og en hjælpende hånd til at skabe et vellykket forløb*

Det trygge klasserum er en forudsætning

Et vellykket forløb kræver et trygt klasserum, hvor eleverne oplever, at det er okay at vise og fortælle, hvordan de har det. Det er en fordel, hvis I allerede har arbejdet med generelle aftaler for, hvordan I er sammen i klassen, og hvordan I taler til og med hinanden.

Er en elev i klassen i sorg?

Hvis en elev har eller har haft livstruende sygdom eller dødsfald tæt inde på livet, er det vigtigt, at du taler med forældrene, inden du sætter forløbet i gang. Det gælder også tab, der ligger år tilbage. Selv hvis barnet ikke husker den afdøde forælder, kan der være savn og sorg koblet til tabet. Eleven selv skal også vide, at I skal tale om det at miste. Se også lærersiden på læromsorg.dk.

Orientér forældrene i klassen

På lærersiden på læromsorg.dk finder du et forældrebrev og en tekst, du kan lægge i jeres ugeplan. Her får forældrene indblik i forløbet, og de bliver opfordret til at kontakte dig, hvis der er informationer om sygdom eller dødsfald, som vil være nyttige at kende til. Forløbets foldebog kan også være med til at bringe samtaler om jeres forløb ind i hjemmet.

Vær opmærksom på reaktioner – også i tiden efter

Sorg er et emne, der kan fremkalde mange forskellige følelser og minder hos eleverne. Det kan være dage eller uger efter, I har kørt forløbet. Sørg for at have en snak om emnet og forløbet i tiden efter.

Vi er her, hvis du har spørgsmål

Du er velkommen til at ringe eller skrive til os i OmSorg, hvis du har spørgsmål til forløbet eller ønsker rådgivning angående en elev i sorg. Find os på omsorg.dk eller skriv en mail til omsorg@cancer.dk

LEKTION 1-2: Hvad er sorg?

I de første to lektioner introduceres eleverne for begrebet sorg gennem mødet med den animerede figur Alfred, der har mistet sin far.

Læringsmålene for de første lektioner er:

- Eleverne kan forklare, hvorfor man kan være i sorg
- Eleverne ved, at børns sorg ikke går over

FORBEREDELSE OG MATERIALER

- Orientér dig på lektionssiden samt side 3-4 i denne vejledning
- Se første film om Alfred
- Print foldebogen (ét ark pr. elev. **OBS:** skal printes i **farve** på **A3** og med indstillingen **faktisk størrelse** / *actual size*)
- Materialer: Sakse og tegneredskaber

INSTRUKTIONER OG TIPS TIL DE ENKELTE AKTIVITETER

1. AKTIVITET: FOLD JERES FOLDEBØGER

**Kort om
aktiviteten
Sådan gør du**

Eleverne folder bogen, som følger dem igennem hele forløbet.

1. Del kopiark med foldebogen ud
2. Vis eleverne, hvordan de folder bogen enten via den tegnede instruktion eller instruktionsvideoen
3. Bed eleverne om at udfylde side 1 i foldebogen med navn og klasse

2. SAMTALE: JERES VIDEN OM SORG

**Kort om
aktiviteten**

Formålet med aktiviteten er, at eleverne får aktiveret deres forforståelser om sorg.

Sådan gør du

1. Fortæl eleverne, at I nu skal til at lære om en følelse, man kalder for sorg.
2. Bed eleverne om at tale med deres sidemakker om, hvad de forbinder med ordet sorg og skrive noter ned i deres foldebog inden i side 1.
3. Saml op i klassen på, hvad de har talt om i grupperne og fortæl eleverne, at de nu skal lære mere om, hvad sorg er for noget.

Pointer

Mange børn har erfaringer med sorg i form af miste et kæledyr eller en bedsteforælder. Anerkend deres oplevelser, men sørg for at understrege, at der er forskel på, hvordan det er at miste et kæledyr og en forælder.

3. FILM: ALFRED SAVNER SIN FAR

Kort om aktiviteten

Eleverne møder drengen Alfred, der har mistet sin far. I ser filmen igen i næste dobbeltlektion, hvor I går mere i dybden med, hvordan Alfreds sorg kommer til udtryk. Her er fokus på det, som eleverne umiddelbart bider mærke i ved det, der sker i filmen.

Sådan gør du

1. Se filmen sammen i klassen
2. Se eventuelt filmen en gang mere med pauser, hvor I taler om de enkelte scener
3. Tal sammen om filmen. Hvad så eleverne? Hvad hørte de? Var der noget, de ikke forstod?

4. AKTIVITET: SKRIV OG TEGN

Kort om aktiviteten

Eleverne arbejder videre med filmen om Alfred ved at skrive og tegne det, de særligt tager med sig fra filmen.

Sådan gør du

1. Vurdér om eleverne arbejder bedst sammen i makkerpar eller alene til øvelsen.
2. Bed eleverne skrive én ting, de tager med sig fra filmen på side 2 i deres foldebog.
3. Fortæl dem, at de skal åbne side 2 og tegne en tilhørende tegning.
4. Sidste del af øvelsen er en 'Vis og byt'-øvelse. Bed eleverne om at rejse sig op og gå rundt i klassen med deres foldebog. Forklar eleverne, at når de møder en klassekammerat, skal de sige pænt hej og vise og fortælle om deres tegning. Når begge har fortalt, skal de sige tak og gå videre til en ny. Fortsæt til alle har mødt et par stykker.

5. AKTIVITET: ENIG ELLER UENIG?

Kort om aktiviteten

Eleverne forholder sig igennem bevægelse til det, de har lavet i lektionerne.

Sådan gør du

5. Fortæl eleverne, at de om lidt vil høre nogle forskellige sætninger. Hvis de er enige i sætningen, skal de rejse sig op. Hvis de er uenige i sætningen, skal de sætte sig ned.
6. Læs ét udsagn op ad gangen og lad eleverne tage stilling. Stil uddybende spørgsmål undervejs, når du bliver nysgerrig på børnenes svar.

Forslag til udsagn

- Jeg synes, at det har været sjovt at møde Alfred i dag
- Jeg synes, nogle af de ting, vi skulle i dag, har været lidt svære
- Jeg lærte om, hvad sorg er i dag
- Jeg vil gerne lave flere ting med Alfred
- Jeg kunne godt lide at folde bogen/se film/tegne

LEKTION 3-4: Hvordan kan sorg se ud?

I disse lektioner arbejder I med, at sorg kan se ud på mange måder.

Læringsmålene for lektionerne er:

- Eleverne kan forklare, hvordan børn i sorg kan reagere
- Eleverne kan komme med eksempler på følelser, børn i sorg kan have

FORBEREDELSE OG MATERIALER

- Orientér dig på lektionssiden samt side 5 på dette lærerark
- Gense evt. filmen om Alfred (samme som lektion 1-2)
- Materialer: skriveredskaber og elevernes foldebøger fra sidst

INSTRUKTIONER OG TIPS TIL DE ENKELTE AKTIVITETER

1. FILM: ALFRED SAVNER SIN FAR

Kort om aktiviteten

I genopfrisker pointerne fra sidst gang I havde Lær Om Sorg ved at gense filmen om Alfred og sætter fokus på sorgens udtryk.

Sådan gør du

1. Del foldebøgerne ud fra sidst. Spørg eleverne om de kan huske, hvad I lavede sidst, I havde lært om sorg.
2. Fortæl eleverne, at I skal gense filmen om Alfred, men at de denne gang skal lægge særligt mærke til, hvordan Alfred skifter mellem at være i de svære følelser og holde pauser fra sorgen.

2. BEVÆGELSE: QUIZ OM SORG

Kort om aktiviteten

I samler op på filmen gennem en række spørgsmål med muligheder, som eleverne skal forholde sig til. Det vigtigste er jeres samtaler, som spørgsmålene giver anledning til.

Sådan gør du

1. Forklar eleverne, at de nu får en række spørgsmål, og hvordan de besvarer spørgsmålene (se lektionssiden).
2. Tag ét spørgsmål ad gangen og lad eleverne svare med en bevægelse. Tal om, hvad de tænker om de forskellige svarmuligheder.

3. AKTIVITET: GIV FORSLAG TIL ALFREDS DILEMMAER

Kort om aktiviteten

Eleverne bliver præsenteret for tre dilemmaer, som Alfred oplever, og de skal hjælpe med at finde en god løsning.

Sådan gør du

1. Tal med eleverne om, hvad et dilemma er (en situation, hvor der ikke kun er én løsning).
2. Inddel eleverne i små grupper eller lav øvelsen sammen i klassen.
3. Lyt til ét dilemma ad gangen og diskutér de spørgsmål, der hører til.
4. Tal om fordele og ulemper ved de forskellige råd.
5. Bed eleverne skrive deres råd til Alfred ned på side 3 i deres foldebøger.

LEKTION 5-6: Hvordan kan man være en god ven for en klassekammerat i sorg?

I disse lektioner fokuserer I på, hvordan man kan være en god ven for en klassekammerat i sorg.

Læringsmålene for lektionerne er:

- Eleverne ved, at deres støtte til en klassekammerat i sorg er vigtig
- Eleverne kan komme med idéer til, hvordan de kan støtte en klassekammerat i sorg

FORBEREDELSE OG MATERIALER

- Orientér dig på lektionssiden samt side 6-7 på dette lærerark
- Se filmen om Alfred, Karl og Mille
- Print ark med figurer fra lektionssiden
- Materialer: limstifter, sakse, tegneredskaber, post-its og elevernes foldebøger fra sidst

INSTRUKTIONER OG TIPS TIL DE ENKELTE AKTIVITETER

1. FILM: ALFRED, KARL OG MILLE

Kort om aktiviteten

Filmen sætter rammen for dagens lektioner om venskab, da I her møder Alfreds to venner Karl og Mille.

Sådan gør du

1. Se filmen sammen i klassen
2. Se eventuelt filmen en gang mere med pauser, hvor I taler om de enkelte scener
3. Tal sammen om filmen. Hvad så eleverne? Hvad hørte de? Var der noget, de ikke forstod?
4. Bed eleverne skrive én ting, de særligt tager med sig fra filmen på side 4 i deres foldebog

2. BEVÆGELSE: QUIZ OM SORG

Kort om aktiviteten

I samler op på filmen gennem en række spørgsmål med muligheder, som eleverne skal forholde sig til. Det vigtigste er jeres samtaler, som spørgsmålene giver anledning til.

Sådan gør du

1. Forklar eleverne, at de nu får en række spørgsmål, og hvordan de besvarer spørgsmålene (se lektionssiden).
2. Tag ét spørgsmål ad gangen og lad eleverne svare med en bevægelse. Tal om, hvad de tænker om de forskellige svarmuligheder.

3. AKTIVITET: LAV PLAKAT OG Udstilling

Kort om aktiviteten

Som afrunding på forløbet finder eleverne på råd til at være gode venner for en klassekammerat i sorg.

Sådan gør du

1. Hjælp eleverne til at finde på gode råd ved at tale om, hvad I har lært gennem forløbet, set i filmene og skrevet i foldebøgerne.
2. Eleverne skal i små grupper komme frem til 3 gode råd og lave en lille plakat med dem.
3. Når alle er færdige med deres plakater, går alle grupper til plakaten til højre for dem og læser deres kammeraters råd.

4. AKTIVITET: OPSAMLING I KLASSEN**Kort om aktiviteten**

Som afrunding på forløbet laver I sammen i klassen en liste med fem råd til, hvordan man kan være en god ven for en klassekammerat i sorg.

Sådan gør du

1. Grupperne går rundt og ser de resterende gruppers plakater og udvælger de fem, som de bedst kan lide ved at sætte en post-it (eller lignende) på dem.
2. Husk her at genopfriske jeres aftaler om, hvordan man taler med og om hinanden, så fokus bliver på at bakke op om hinandens arbejde
3. Udvalg de fem råd, der har fået flest stemmer og skriv dem op for sig.
4. Bed eleverne om at skrive de fem råd ned på bagsiden af deres foldebøger.
5. Fortæl dem, at de nu skal klippe listeskabelonen fra kopiark 4 ud og lime dem i foldebogen på indersiden af side 4
6. Sæt elever i gang med at skrive de fem fælles råd ned i deres foldebøger. Hvis I har tid, kan de tegne små tegninger ved siden af

EKSTRAØVELSER

Der er mulighed for at lave en ekstraaktivitet, hvor eleverne i små grupper laver forskellige typer små film. Aktiviteten er beskrevet på hjemmesiden under *Ekstraøvelser*.

FÆLLES MÅL

Lær Om Sorg er i høj grad tænkt som et trivselsmateriale, men forløbet taler også ind i fælles mål for dansk og sundheds- og seksualundervisning og familiekundskab. Nedenfor kan du finde de kompetenceområder, som forløbet på Lær Om Sorg særligt bidrager til.

Dansk – efter 4. klassetrin

Kompetenceområde	Kompetencemål
Fortolkning	Eleven kan forholde sig til velkendte temaer i eget og andres liv gennem undersøgelse af litteratur og andre æstetiske tekster.
Kommunikation	Eleven kan følge regler for kommunikation i overskuelige formelle og sociale situationer.

Dansk – efter 6. klassetrin

Kompetenceområde	Kompetencemål
Fortolkning	Eleven kan forholde sig til almene temaer gennem systematisk undersøgelse af litteratur og andre æstetiske tekster.
Kommunikation	Eleven kan kommunikere med bevidsthed om sprogets funktion i overskuelige formelle og sociale situationer.

Sundheds- og seksualundervisning og familiekundskab – efter 3. klassetrin

Kompetenceområde	Kompetencemål
Sundhed og trivsel	Eleven kan forklare, hvad der fremmer sundhed og trivsel i eget liv.

Sundheds- og seksualundervisning og familiekundskab – efter 6. klassetrin

Kompetenceområde	Kompetencemål
Sundhed og trivsel	Eleven kan fremme sundhed og trivsel på skolen.